

Informacijos suvestinė

VISUOMENĖS GALIMYBĖS SUSIPAŽINTI SU INFORMACIJA APIE APLINKĄ

Nuo XX a. paskutinio dešimtmečio pradžios, ypač priėmus 1998 m. birželio 25 d.¹ Konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančioms sprendimams ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (vadinamoji „Orhuso konvencija“), Europos Sąjunga formuoja teisės aktų rinkinį, kuriame įtvirtintas principas, kad visuomenė gali susipažinti su informacija apie aplinką, kurią turi tiek valstybių narių kompetentingos institucijos (1990 m. birželio 7 d. Tarybos direktyva 90/313/EEB², 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB³), tiek pačios Europos Sąjungos institucijos (2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1367/2006⁴). Šie teisės aktai papildė 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais⁵ reikšmingas nuostatas ir aplinkos apsaugos srityje priimtų Europos Sąjungos sektorinių teisės aktų nuostatas, susijusias su galimybe susipažinti su informacija. Nuo to laiko nagrinėdamas įvairius prašymus priimti prejudicinį sprendimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismas suformavo gausią jurisprudenciją.

- 1 Orhuso konvenciją parengė Jungtinių Tautų Europos ekonominė komisija (JT EEK). Jos valstybės narės šį dokumentą priėmė 1998 m. birželio 25 d. ketvirtioje ministrų konferencijoje, sušauktoje vykdant programą „Aplinka Europai“. Ši konvencija įsigaliojo 2001 m. spalio 30 d.
- 2 1990 m. birželio 7 d. Tarybos direktyva 90/313/EEB dėl laisvo prieinamumo prie informacijos apie aplinką (OL L 158, 1990 6 23, p. 56; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 402).
- 3 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003 2 14, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 375).
- 4 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1367/2006 dėl Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančioms sprendimams ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų taikymo Bendrijos institucijoms ir organams (OL L 264, 2006 9 25, p. 13).
- 5 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, 2001 5 31, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331).

I. Orhuso konvencija ir Sąjungos teisė

*2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimas Fish Legal ir Shirley (C-279/12, EU:C:2013:853)*⁶

Anglijos žvejų federacijos (Angling Trust) teisinis padalinys Fish Legal siekia visomis teisinėmis priemonėmis kovoti su tarša ir kitomis grėsmėmis vandens aplinkai, taip pat ginti žvejybą meškerėmis ir žvejus. Fish Legal paprašė dviejų vandentvarkos įmonių, būtent United Utilities Water plc ir Yorkshire Water Services Ltd, pateikti informacijos apie nuotekų išleidimą, valymo operacijas ir išsiliejimą įvykus avarijai. E. Shirley savo ruožtu kreipėsi į kitą vandentvarkos įmonę Southern Water Services Ltd su prašymu pateikti informacijos apie nuotekų tvarkymo pajėgumus, susijusius su jos kaimo, esančio Kento grafystėje, teritorijos planu.

Negavusios iš šių įmonių prašomos informacijos per 2004 m. Informacijos apie aplinką taisyklėse (Environmental Information Regulations 2004, toliau – EIR 2004), kuriomis į Jungtinės Karalystės teisę perkelta Direktyva 2003/4/EB, nustatytus terminus, Fish Legal ir E. Shirley kiekviena atskirai kreipėsi į Information Commissioner su skundu. Šis konstatavo, kad aptariamos vandentvarkos įmonės nėra valdžios institucijos, kaip jos suprantamos pagal EIR 2004, ir kad jis negali priimti sprendimo dėl jų skundų.

First-tier Tribunal atmetus jų skundus dėl šių sprendimų, Upper Tribunal (Jungtinė Karalystė) pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Direktyvos 2003/4/EB 2 straipsnio 2 dalies išaiškinimo, kiek tai susiję su sąvokos „valdžios institucija“ apibrėžtimi, visų pirma atsižvelgiant į Orhuso konvencijos įgyvendinimo vadovą, kurį paskelbė JT EEK, ir, be kita ko, dėl to, kokie kriterijai leidžia nustatyti, ar subjektai, kaip antai aptariamos vandentvarkos įmonės, kurios neginčijamai teikia su aplinka susijusias viešąsias paslaugas, yra pavaldūs Direktyvos 2003/4/EB 2 straipsnio 2 dalies a arba b punktuose nurodytai įstaigai arba asmeniui ir dėl to turi būti kvalifikuojami kaip „valdžios institucijos“ pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies c punktą. Upper Tribunal taip pat norėjo išsiaiškinti, ar Direktyvos 2003/4/EB 2 straipsnio 2 dalies b ir c punktai turi būti aiškinami taip, kad kai asmuo patenka į šios nuostatos taikymo sritį dėl kai kurių savo vykdomų funkcijų, jam tenkančių pareigų ar jo teikiamų paslaugų, šis asmuo yra valdžios institucija tik tiek, kiek tai susiję su informacija apie aplinką, kurią jis turi dėl šių funkcijų, pareigų ir paslaugų.

Anot Teisingumo Teismo, aiškinant Direktyvą 2003/4/EB reikia atsižvelgti į Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais tekstą ir tikslą, kurį šia direktyva siekiama įgyvendinti Sąjungos teisėje.

Tapusi Orhuso konvencijos šalimi⁷, Europos Sąjunga įsipareigojo Sąjungos teisės taikymo srityje bendrai užtikrinti prieigą prie valdžios institucijų turimos ar joms skirtos informacijos apie aplinką.

Kaip patvirtina Direktyvos 2003/4/EB 5 konstatuojamoji dalis, priimdamas šią direktyvą Sąjungos teisės akty leidėjas siekė užtikrinti, kad Sąjungos teisė būtų suderinta su šia konvencija, prie kurios Bendrija ketino prisijungti, ir numatė bendrąją sistemą, skirtą užtikrinti, kad bet kuris valstybės narės fizinis ar juridinis asmuo turėtų teisę susipažinti su valdžios institucijų turima arba joms skirta informacija apie aplinką, neprivalėdamas nurodyti savo intereso.

⁶ Šis sprendimas pateikiamas 2013 m. metinėje ataskaitoje, p. 46.

⁷ 2005 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimas 2005/370/EB dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais sudarymo Europos bendrijos vardu (OL L 124, 2005 5 17, p. 1).

Nors Orhuso konvencijos įgyvendinimo vadovas gali būti laikomas aiškinamuoju dokumentu, į kurį, be kitų reikšmingų dokumentų, prireikus galima atsižvelgti aiškinant šią konvenciją, jame esanti analizė neturi jokios privalomosios galios ir norminės reikšmės, kokią turi Orhuso konvencijos nuostatos.

(Dėl sąvokos „valdžios institucija“ aiškinimo klausimo žr. šios suvestinės III skyrių „Sąvoka „valdžios institucija“, privalanti suteikti galimybę susipažinti su informacija apie aplinką“.)

II. Sąvoka „Informacija apie aplinką“

1998 m. birželio 17 d. Sprendimas Mecklenburg (C-321/96, EU:C:1998:300)

Remdamasis Direktyva 90/313/EEB, W. Mecklenburg paprašė Pinebergo miesto ir Kreis Pinneberg – Der Landrat (toliau – Kreis Pinneberg) atsiųsti jam už vietovių išsaugojimą atsakingos institucijos pozicijos, kurią ji priėmė per „vakarinio aplinkkelio“ statybų planų tvirtinimo procedūrą, kopiją. Kreis Pinneberg atmetė jo prašymą, motyvuodama tuo, kad šios institucijos pozicija nėra „informacija apie aplinką“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 90/313/EEB, į Vokietijos teisę perkeltos 1994 m. liepos 8 d. priimto Umweltinformationsgesetz (UIG, Informacijos apie aplinką įstatymas), 2 straipsnio a punktą.

Kreis Pinneberg ir Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht atmetus ieškovo skundus dėl to sprendimo, ieškovas pateikė apeliacinį skundą Schleswig-Holsteinisches Oberverwaltungsgericht (Vokietija); šis, manydamas, kad administracijos pozicija, kurią prašoma perduoti, gali būti „aplinkosaugos valdymo administracinė priemonė“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 90/313/EEB 2 straipsnio a punktą, pateikė Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, be kita ko, dėl klausimo, ar pavaldžios institucijos, atsakingos už vietovių išsaugojimą, pozicija, priimta viešąjį interesą ginantiems organams dalyvaujant planų tvirtinimo procedūroje, gali būti laikoma aplinkosaugos valdymo administracine priemone, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 90/313/EEB 2 straipsnio a punktą.

Anot Teisingumo Teismo, iš šios nuostatos teksto matyti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas sąvokai „informacija apie aplinką“ ketino suteikti plačią reikšmę, apimančią tiek duomenis, tiek veiksmus, susijusius su joje paminėtų įvairių aplinkos sektorių būkle, pažymint, kad sąvoka „administracinės priemonės“, kuri vartojama kaip pavyzdys, yra tik toje direktyvoje nurodytų „veiksmų“ ar „priemonių“ iliustracija.

Tam, kad institucijos poziciją būtų galima laikyti informacija apie aplinką, kaip nurodyta pirma, pakanka, kad tai būtų aktas, galintis paveikti ar apsaugoti vieno iš direktyvoje minimų aplinkos sektorių būklę, o būtent taip yra tuo atveju, kai už vietovių išsaugojimą atsakinga institucija, dalyvaudama statybų planų tvirtinimo procedūroje, priima poziciją, kuri gali turėti įtakos, kiek tai susiję su aplinkos apsaugos interesais, sprendimui dėl tokių planų patvirtinimo.

2003 m. birželio 26 d. Sprendimas Komisija / Prancūzija (C-233/00, EU:C:2003:371)

Remdamasi EB 226 straipsniu Komisija pareiškė ieškinį, kuriuo siekiama pripažinti, kad, tinkamai neperkėlus Direktyvos 90/313/EEB 2 straipsnio a punkto ir 3 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių, Prancūzijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šią direktyvą, taip pat pagal EB sutarties 189 straipsnio trečią pastraipą (dabar – SESV 288 straipsnio trečia pastraipa).

Prancūzijos Respublika savo ruožtu manė, kad 1978 m. liepos 17 d. Įstatymo Nr. 78-753 dėl įvairių administracijos ir visuomenės santykių gerinimo priemonių ir 1988 m. balandžio 28 d. Dekreto Nr. 88-465 dėl susipažinimo su administraciniais dokumentais procedūros nuostatomis buvo užtikrintas Direktyvos 90/313/EEB perkėlimas į Prancūzijos teisę. Nors Prancūzijos Respublika pripažino, kad valdžios institucijos, veikiančios kaip privatus asmuo, turimiems dokumentams, neturintiems jokios sąsajos su viešąja paslauga, Įstatymas Nr. 78-753 netaikomas, ji nesutiko su tuo, kad tokius dokumentus galima pripažinti „informacija apie aplinką“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 90/313/EEB.

Anot Teisingumo Teismo, atsižvelgiant į patį Direktyvos 90/313/EEB tekstą, visų pirma į žodžių junginio „bet kokia informacija“ vartojimą, darytina išvada, kad šios direktyvos 2 straipsnio a punkto, todėl ir visos direktyvos taikymo sritis yra plati. Taigi kalbama apie visą informaciją, susijusią arba su aplinkos būkle ar ją paveikti galinčiais veiksmais ar priemonėmis, arba su veiksmais ar priemonėmis, skirtais apsaugoti aplinkai, tačiau šioje nuostatoje pateiktame sąraše nėra kokios nors nuorodos, galinčios apriboti jos taikymo sritį, todėl sąvoką „informacija apie aplinką“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 90/313/EEB, reikia aiškinti kaip apimančią dokumentus, nesusijusius su viešosios paslaugos teikimu.

2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimas Stichting Natuur en Milieu ir kt. (C-266/09, EU:C:2010:779)

Paprašius bendrovei Bayer, 1999 m. spalio 19 d. nutarimu Nyderlandų Karalystės sveikatos, visuomenės gerovės ir sporto ministras, Žemės ūkio, kraštovaizdžio ir žuvininkystės valstybės sekretoriaus pritarimu iš dalies pakeitė Nutarimą dėl pesticidų likučių. Šiame pakeitime, be kita ko, buvo numatyta nauja viršutinė riba, susijusi su didžiausiu leistinu likučių kiekiu, taikoma pesticidui propamocarbe salotose ir ant jų.

Stichting Natuur en Milieu, Vereniging Milieudefensie ir Vereniging Goede Waar & Co. paprašė College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen (toliau – CTB) perduoti joms visą informaciją, kurios pagrindu buvo priimtas atitinkamas ministro nutarimas. 2005 m. kovo 8 d. jų prašymas buvo atmestas remiantis 1962 m. Pesticidų įstatymo 22 straipsnio nuostatomis, susijusiomis su konfidencialumu; šį sprendimą ieškovės apskundė CTB. Pasitaręs su bendrove Bayer dėl tam tikros informacijos, esančios atitinkamuose dokumentuose, konfidencialumo ir siekdamas apsaugoti pramonines paslaptis CTB atsisakė atskleisti likučių tyrimus ir praktinių bandymų ataskaitas.

Gavęs ieškovių ieškinį dėl šio sprendimo College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nyderlandai) kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, be kita ko, dėl to, ar duomenis, kuriais remiantis buvo nustatytas augalų apsaugos produkto didžiausias leistinas likučių kiekis, galima pripažinti tokia informacija apie aplinką, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/4/EB 2 straipsnį, todėl jie patenka į materialiąją minėtos direktyvos taikymo sritį.

Anot Teisingumo Teismo, toje nuostatoje vartojama sąvoka „informacija apie aplinką“ turi būti aiškinama taip, kad ji apima informaciją, kuri pateikiama nacionalinėje augalų apsaugos produkto licencijavimo arba licencijos išplėtimo procedūroje, siekiant nustatyti didžiausią pesticido, jo sudedamosios dalies arba jo irimo medžiagos kiekį maisto produktuose ir gėrimuose.

Jei pateikiant informaciją dėl augalų apsaugos produktų likučių buvimo produktuose ar ant jų siekiama sumažinti įtakos vienam iš biologinės įvairovės sudedamųjų elementų riziką ir šių likučių nutekėjimo visų pirma į dirvą ir požeminius vandenis riziką, nors šioje informacijoje nėra tiesioginio šių likučių pasekmių žmonių sveikatai vertinimo, ji susijusi su aplinkos elementais, galinčiais daryti jai įtakos tuo atveju, kai šių likučių kiekis per didelis, o būtent tai šia informacija siekiama patikrinti.

2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimas Ville de Lyon (C-524/09, EU:C:2010:822)

Liono miestas paprašė Caisse des dépôts et consignations (toliau – CDC), kaip nacionalinio registro administratorės, pateikti jam informacijos apie tai, kiek šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų per 2005 m. pardavė kiekvienas iš 209 miesto šildymo įrenginių operatorių, esančių visoje Prancūzijos teritorijoje.

Kadangi CDC, remdamasi, be kita ko, 2004 m. gruodžio 21 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2216/2004 dėl standartizuotos ir apsaugotos registrų sistemos⁸ 10 straipsniu, atsisakė pateikti šią informaciją, Liono miestas kreipėsi į Commission d'accès aux documents administratifs (Komisija, konsultuojanti dėl galimybės susipažinti su administraciniais dokumentais) ir ši pateikė palankią nuomonę dėl galimybės susipažinti su dokumentais, susijusiais su tokiais duomenimis apie sandorius. Vis dėlto CDC patvirtino savo atsisakymą pateikti informaciją, motyvuodama tuo, kad Direktyvos 2003/4/EB nuostatomis nesiekama reglamentuoti šių duomenų apie sandorius atskleidimo, kiek tai susiję su apyvartinių taršos leidimų sistema, kurios atžvilgiu Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė specialias taisykles, išdėstytas Direktyvoje 2003/87/EB⁹ ir Reglamente (EB) Nr. 2216/2004.

Gavęs skundą dėl šio sprendimo, Tribunal administratif de Paris (Prancūzija) kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, be kita ko, dėl klausimo, ar duomenų apie sandorius atskleidimą reglamentuoja viena iš leidžiančių nukrypti nuostatų, numatytų Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnyje, ar Direktyvos 2003/87/EB ir įgyvendinant šią direktyvą priimto Reglamento (EB) Nr. 2216/2004 nuostatos.

Anot Teisingumo Teismo, duomenų apie sandorius, susijusius su apyvartinių taršos leidimų įrašą siunčiančio ir įrašą gaunančio įrašo turėtojų pavadinimais, su šiais sandoriais susijusiais leidimais ar Kioto vienetais ir tokių sandorių atlikimo data bei laiku, atskleidimui išimtinai taikomos specialios atskleidimo visuomenei ir konfidencialumo taisyklės, išdėstytos Direktyvoje 2003/87/EB, nustatančioje šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje, iš dalies pakeistoje Direktyva 2004/101/EB¹⁰, ir Reglamente (EB) Nr. 2216/2004¹¹.

Iš tiesų tai yra su perleistais leidimais susiję duomenys, kurie turi būti tiksliai įtraukiami į apskaitą atitinkamuose valstybių narių nacionaliniuose registruose, kurių techninės savybės ir tvarkymą reglamentuojančios taisyklės, įskaitant susijusias su šiuose registruose esančios informacijos atskleidimu ir konfidencialumu, apibrėžtos Reglamente (EB) Nr. 2216/2004. Taigi jiems taikomas Direktyvos 2003/87/EB 19 straipsnis, o ne jos 17 straipsnis. Tačiau, kadangi Direktyvos 2003/87/EB 19 straipsnyje nedaroma nuoroda į Direktyvą 2003/4/EB, kaip antai pateikta 17 straipsnyje, darytina išvada, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino prašymui dėl tokių duomenų apie sandorius taikyti Direktyvos 2003/4/EB bendrųjų nuostatų, tačiau, atvirksčiai, siekė nustatyti specialią ir išsamią tokių duomenų atskleidimo visuomenei ir jų konfidencialumo sistemą.

8 2004 m. gruodžio 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2216/2004 dėl standartizuotos ir apsaugotos registrų sistemos sutinkamai su Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2003/87/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 280/2004/EB (OL L 386, 2004 12 29, p. 1).

9 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631).

10 2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/101/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje, dėl Kioto protokolo projektų mechanizmų (OL L 338, 2004 11 13, p. 18).

11 Šis sprendimas pateikiamas 2013 m. metinėje ataskaitoje, p. 46.

2016 m. lapkričio 23 d. Sprendimas Bayer CropScience ir Stichting De Bijenstichting (C-442/14, EU:C:2016:890)

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, už augalų apsaugos ir biocidinių produktų pateikimo rinkai autorizacijos suteikimą ir pakeitimą atsakinga kompetentinga Nyderlandų institucija (toliau – CTB), nusprendė pakeisti įvairių augalų apsaugos produktų ir vieno biocidinio produkto, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos imidakloprido, pasižyminčio insekticidiniu poveikiu, autorizacijas. Nyderlandų bičių apsaugos asociacija Stichting De Bijenstichting (toliau – Bijenstichting), remdamasi Direktyva 2003/4/EB, paprašė CTB atskleisti dokumentus, susijusius su minėtomis autorizacijomis. Bayer, be kita ko, kultūrų apsaugos ir kovos su parazitais srityje veikianti bendrovė, turinti daug šių autorizacijų, nesutiko su informacijos atskleidimu, motyvuodama, be kita ko, tuo, kad tai neigiamai paveiktų jos autorines teises ir komercinės arba pramoninės informacijos konfidencialumą.

Iš pradžių CTB atmetė visus ieškovės prašymus atskleisti informaciją. Vėliau, gavusi Bijenstichting skundą dėl minėto neigiamo sprendimo, CTB iš dalies persvarstė savo sprendimą dėl tam tikrų dokumentų, kuriuos buvo prašoma atskleisti, ir, be kita ko, priėjo prie išvados, kad, palyginus viešąjį interesą atskleisti informaciją ir leidimo pateikti atitinkamą produktą į rinką turėtojo intelektualinės nuosavybės teisių apsaugą, dalykinė informacija apie faktinę augalų apsaugos arba biocidinių produktų emisiją į aplinką laikytina „emisijos į aplinką informacija“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, o likę dokumentai nebuvo laikomi susijusiais su tokia informacija, atsižvelgiant į tą pačią nuostatą.

Gavęs Bijenstichting ir Bayer skundus dėl šio sprendimo College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nyderlandai) pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, be kita ko, dėl sąvokos „emisijos į aplinką informacija“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, išaiškinimo.

Anot Teisingumo Teismo, ši sąvoka apima duomenis apie augalų apsaugos bei biocidinių produktų ir į šių produktų sudėtį įeinančių medžiagų emisijos į aplinką pobūdį, sudėtį, kiekį, vietą ir laiką, taip pat duomenis apie šios emisijos daugiau ar mažiau ilgalaikį poveikį aplinkai, ypač informaciją apie likučius, aptinkamus aplinkoje panaudojus atitinkamą produktą, ir tyrimus, skirtus medžiagos dreifui naudojant produktą matuoti, neatsižvelgiant į tai, ar šie duomenys gauti iš tyrimų, atliktų visiškai ar iš dalies lauko sąlygomis, laboratorinių arba translokacijos tyrimų.

Toks aiškinimas jokiū būdu nereiškia, kad į šią sąvoką patenka ir visada turėtų būti atskleidžiami visi duomenys, esantys augalų apsaugos ir biocidinių produktų pateikimo rinkai autorizacijos byloje, ypač visi tyrimų, atliktų siekiant gauti šią autorizaciją, duomenys. Ši sąvoka apima tik duomenis, susijusius su emisija į aplinką, o tai reiškia, kad visų pirma neįtraukiami ne tik duomenys, nesusiję su atitinkamo produkto emisija į aplinką, bet ir duomenys, susiję su hipotetine emisija, t. y. įprastas arba realistiškas naudojimo sąlygas atitinkančiomis aplinkybėmis faktiškai neįvykusia arba nenumatoma emisija. Todėl toks aiškinimas neproporcingai nepaveikia Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 ir 17 straipsniuose ir Sutarties dėl intelektualinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS sutartis), 39 straipsnio 3 dalyje užtikrinamų teisių apsaugos.

III. Sąvoka „valdžios institucija“, privalanti suteikti galimybę susipažinti su informacija apie aplinką

2013 m. liepos 18 d. Sprendimas Deutsche Umwelthilfe (C-515/11, EU:C:2013:523)

Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie (Ekonomikos ir technologijų ministerija) atsisakė tenkinti aplinkos ir vartotojų apsaugos asociacijos Deutsche Umwelthilfe eV prašymą perduoti šios ministerijos ir Vokietijos automobilių pramonės atstovų laiškuose, kuriais pasikeista vykstant konsultacijoms prieš reglamento dėl energijos suvartojimo ženklavimo priėmimą, esančią informaciją. Šiuo klausimu ši ministerija rėmėsi 2004 m. gruodžio 22 d. Informacijos apie aplinką įstatymo nuostata, pagal kurią valdžios institucijos atleidžiamos nuo pareigos pateikti informaciją apie aplinką, jeigu ją gauna rengdamos reglamentą.

Nagrinėdamas skundą dėl šio sprendimo atsisakyti suteikti informaciją panaikinimo Verwaltungsgericht Berlin (Vokietija) suabejojo dėl šio įstatymo suderinamumo su Direktyva 2003/4/EB; būtent jam kilo klausimas, ar šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies antros pastraipos pirmas sakinytis, atsižvelgiant į tai, kad jis susijęs su valdžios institucijomis, vykdančiomis įstatymų leidžiamąsias funkcijas, gali būti taikomas valdžios institucijoms, kai jos rengia ar priima tokį, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, reglamentą.

Anot Teisingumo Teismo, Direktyvos 2003/4/EB 2 straipsnio 2 dalies antros pastraipos pirmas sakinytis turi būti aiškinamas taip, kad šia nuostata valstybėms narėms suteikta teisė valdžios institucijomis, privalančiomis suteikti galimybę susipažinti su jų turima informacija apie aplinką, nelaikyti įstaigų arba institucijų, vykdančių įstatymų leidžiamąsias funkcijas, negali būti susijusi su ministerijomis, kai jos rengia ir priima mažesnės galios nei įstatymas normines nuostatas.

Šiuo atžvilgiu šios nuostatos negalima aiškinti taip, kad jos pasekmės viršytų tai, kas reikalinga užtikrinant ja garantuojamų interesų apsaugą, ir joje numatytų išimčių apimtis turi būti nustatyta atsižvelgiant į šios direktyvos tikslus. Iš tiesų būtent įstatymų leidybos procedūros specifika ir jai būdingos savybės pateisina atskirą tvarką, taikomą vykdant įstatymų leidžiamąsias funkcijas priimtiems aktams dėl teisės į informaciją, kaip numatyta ir Orhuso konvencijoje dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais, ir Direktyvoje 2003/4/EB. Vadinas, vien dėl atitinkamo akto pobūdžio, būtent dėl aplinkybės, kad tai yra visuotinio taikymo aktas, jį priimanti įstaiga negali būti atleidžiama nuo šioje direktyvoje numatytų pareigų.

Galiausiai, kadangi Sąjungos teisėje nėra patikslinta, kas priskirtina įstatymui ar lygiavertės galios normai siekiant taikyti Direktyvos 2003/4/EB 2 straipsnio 2 dalies antros pastraipos pirmą sakinį, šis vertinimas priklauso nuo valstybių narių teisės, su sąlyga, kad nebus paveiktas šios direktyvos veiksmingumas.

2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimas Fish Legal ir Shirley (C-279/12, EU:C:2013:853)

Šioje byloje (taip pat žr. šios suvestinės I skyrių „Orhuso konvencija ir Sąjungos teisė“) Teisingumo Teismas, remdamasis Direktyvos 2003/4/EB 2 straipsnio 2 dalimi, nusprendė, kad įmonės, kaip antai vandentvarkos įmonės, kurios teikia su aplinka susijusias viešąsias paslaugas, yra pavaldžios minėto 2 straipsnio 2 dalies a arba b punktuose nurodytai įstaigai arba asmeniui ir dėl to turi būti kvalifikuojamos kaip valdžios institucijos pagal šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies c punktą, jeigu šios įmonės realiai savarankiškai nesprendžia, kaip teikti šias paslaugas, nes minėtos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a arba b punktuose nurodyta valdžios institucija gali turėti lemiamą įtaką šių įmonių veiksmams aplinkos srityje.

Vien tai, kad subjektas yra komercinė bendrovė, kuriai taikomas atitinkamo sektoriaus specifinis reguliavimo režimas, nereiškia, kad negali būti pavaldumo, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2003/4

2 straipsnio 2 dalies c punktą, jeigu iš atitinkamo režimo galima matyti, kad subjektas neturi realaus savarankiškumo valstybės atžvilgiu, net jeigu privatizavus aptariamą sektorių ši nebegali spręsti dėl kasdienio jo valdymo.

Be to, Direktyvos 2003/4/EB 2 straipsnio 2 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad asmuo, kuris patenka į šios nuostatos taikymo sritį, yra valdžios institucija, kiek tai susiję su visa jo turima informacija apie aplinką. Kaip matyti iš Direktyvos 2003/4/EB 3 straipsnio 1 dalies – pagrindinės šios direktyvos nuostatos, kuri iš esmės sutampa su Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 4 straipsnio 1 dalimi, jeigu tam tikras subjektas kvalifikuojamas kaip vienos iš šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų trijų kategorijų valdžios institucija, jis privalo kiekvienam pareiškėjui suteikti visą jo turimą ar jam skirtą informaciją apie aplinką, patenkančią į vieną iš minėto 2 straipsnio 1 dalyje išvardytų šešių informacijos kategorijų, išskyrus atvejus, kai prašymui taikoma viena iš tos pačios direktyvos 4 straipsnyje numatytų išimčių.

IV. Atsisakymo suteikti visuomenei galimybę susipažinti su informacija apie aplinką pagrindai

2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimas Stichting Natuur en Milieu ir kt. (C-266/09, EU:C:2010:779)

Šioje byloje (taip pat žr. šios suvestinės II skyrių „Sąvoka „Informacija apie aplinką“) College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nyderlandai) taip pat pateikė Teisingumo Teismui klausimą, ar Direktyvos 2003/4/4 4 straipsnyje numatytas interesų palyginimas turi būti atliktas kiekvienu konkrečiu atveju, ar jį galima visiems atvejams vieną kartą atlikti teisės akte. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iškėlė klausimą dėl šios nuostatos suderinamumo su Direktyva 2003/4/EB, atsižvelgiant į Direktyvos 91/414/EEB¹² 14 straipsnį, kuriame numatytas besąlyginis pramoninės ir komercinės informacijos konfidencialumas, „nepažeidžiant Direktyvos 2003/4 nuostatų“.

Anot Teisingumo Teismo, Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame reikalaujamas visuomenės intereso atskleisti informaciją apie aplinką palyginimas su interesu atsisakyti ją pateikti turi būti atliktas kiekvienu konkrečiu kompetentingoms valdžios institucijoms pateiktu atveju, nors nacionalinės teisės aktų leidėjas bendro pobūdžio nuostatoje gali įtvirtinti kriterijus, palengvinančius tokį lyginamąjį egzistuojančių interesų vertinimą.

Nei Direktyvos 91/414/EEB dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką 14 straipsnio nuostatos, nei jokia kita Direktyvos 2003/4/EB nuostata neleidžia manyti, kad egzistuojančių interesų palyginimą, kurio reikalaujama pagal šios direktyvos 4 straipsnį, galima pakeisti kokia nors kita priemone nei šių interesų tyrimas kiekvienu konkrečiu atveju. Todėl ši aplinkybė nekliudo nacionalinės teisės aktų leidėjui bendro pobūdžio nuostatoje įtvirtinti kriterijų, leidžiančių palengvinti tokį lyginamąjį egzistuojančių interesų vertinimą, su sąlyga, kad kompetentingos valdžios institucijos nebus atleistos nuo pareigos iš tikrųjų konkrečiai įvertinti kiekvieną jiems pateiktą situaciją, gavus remiantis Direktyva 2003/4/EB pateiktą prašymą leisti susipažinti su informacija apie aplinką.

¹² 1991 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 91/414/EEB dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką (OL L 230, 1991 8 19, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 11 t., p. 332).

2011 m. liepos 28 d. Sprendimas Office of Communications (C-71/10, EU:C:2011:525)

Jungtinės Karalystės vyriausybė yra sukūrusi interneto svetainę, kad visuomenei būtų teikiama informacija apie judriojo ryšio bazinių stočių buvimo vietas, kurią savanoriškai teikė operatoriai. Gavusi prašymus pateikti informacijos, Office of Communications atsisakė perduoti šių bazinių stočių koordinatas, motyvuodama tuo, kad šios informacijos atskleidimas apimtų ir vietas, naudojamas policijos ir greitosios pagalbos radijo ryšio tinklui, o tai galėtų pakenkti visuomenės saugumui, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies b punktą, ir taip pat turėtų neigiamos įtakos, kaip tai suprantama pagal tos direktyvos 4 straipsnio 2 dalies e punktą, atitinkamų judriojo ryšio tinklo operatorių intelektualinės nuosavybės teisėms. Vis dėlto Information Commissioner, paskui Information Tribunal, nurodė Office of Communications atskleisti informaciją; Information Tribunal, be kita ko, padarė išvadą, kad neigiama įtaka judriojo ryšio tinklo operatorių intelektualinės nuosavybės teisėms nenusveria visuomenės intereso atskleisti šiuos duomenis.

Gavęs šią bylą Supreme Court of the United Kingdom (Jungtinė Karalystė) pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, siekdamas išsiaiškinti, koks atitinkamų interesų santykis Direktyvoje 2003/4/EB nustatytas tuo atveju, kai informacijos atskleidimas gali pakenkti įvairiems interesams, saugomiems daugiau nei vienos išimties, numatytos tos direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje, kai nagrinėjant kiekvieną išimtį atskirai šis neigiamas poveikis nėra pakankamai didelis, kad nusvertų visuomenės interesą atskleisti informaciją.

Anot Teisingumo Teismo, Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad valdžios institucija tuo atveju, kai turi informacijos apie aplinką arba kai tokia informacija jai skirta, nagrinėdama prašymą perduoti šią informaciją fiziniam ar juridiniam asmeniui ir lygindama visuomenės interesą ją atskleisti su interesu atsisakyti ją atskleisti, gali atsižvelgti į kelis šioje nuostatoje numatytus atsisakymo pagrindus kartu.

2013 m. sausio 15 d. Sprendimas (didžioji kolegija) Križan ir kt. (C-416/10, EU:C:2013:8)¹³

Nagrinėjant J. Križan ir 43 kitų Pezinoko miesto gyventojų bei Pezinoko miesto ginčą su Slovenská inšpekcia životného prostredia (Slovakijos aplinkos inspekcija; toliau – inšpekcia) dėl sprendimų leisti įrengti ir eksploatuoti sąvartyną teisėtumo, ieškovai iš pradžių nurodė, kad prašymas išduoti leidimą yra neišsamus, nes prie jo nepridėtas sprendimas dėl detaliojo plano, kurio reikia pagal Slovakijos įstatymą Nr. 245/2003/EB, kuriuo į Slovakijos teisę perkelta Direktyva 96/61¹⁴, paskui rėmėsi tuo, kad tas sprendimas dėl detaliojo plano nebuvo paskelbtas, motyvuojant tuo, kad tai komercinė paslaptis.

Inšpekcia atmetus šį skundą, ieškovai kreipėsi į Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas), o šis pateikė Teisingumo Teismui kelis prejudicinius klausimus, be kita ko, dėl Direktyvos 96/61, iš dalies pakeistos Reglamentu (EB) Nr. 166/2006/EB¹⁵, išaiškinimo. Jis Teisingumo Teismo klausė, ar suinteresuotoji visuomenė nuo pat leidimo įrengti sąvartyną procedūros pradžios turėjo galėti susipažinti su sprendimu dėl detaliojo plano, nustatančio jo vietą, ir ar atsisakymą pateikti suinteresuotajai visuomenei šį sprendimą buvo galima pateisinti komercinės ar pramoninės informacijos konfidencialumo apsauga.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvą 96/61/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės reikia aiškinti taip, kad ji neleidžia kompetentingoms nacionalinėms institucijoms, remiantis komercinės

13 Šis sprendimas pateikiamas 2013 m. metinėje ataskaitoje, p. 45.

14 1996 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyva 96/61/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (OL L 257, 1996 10 10, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 80).

15 2006 m. sausio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 166/2006 dėl Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registro sukūrimo ir iš dalies keičiantis Tarybos direktyvas 91/689/EEB ir 96/61/EB (OL L 33, 2006 2 4, p. 1).

arba pramoninės informacijos konfidencialumo apsauga, numatyta nacionalinėje arba Sąjungos teisėje tam, kad būtų apsaugoti teisėti ekonominiai interesai, atsisakyti suteikti galimybę suinteresuotajai visuomenei bent iš dalies susipažinti su sprendimu, kuriuo valdžios institucija, atsižvelgdama į taikytinas teritorijų planavimo nuostatas, išduoda leidimą statyti į šios direktyvos taikymo sritį patenkančią įrenginį, atsižvelgiant, be kita ko, į vienos ar kitos Direktyvoje 96/61/EB nurodytos veiklos vykdymo vietos svarbą.

Net jei tam tikri sprendimo dėl detaliojo plano motyvuose esantys duomenys gali turėti konfidencialios komercinės arba pramoninės informacijos, tokios informacijos konfidencialumo apsauga negalima naudotis pažeidžiant Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 4 dalį tam, kad būtų visiškai atsisakyta leisti suinteresuotajai visuomenei bent iš dalies susipažinti su sprendimu dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo įrenginio detaliojo plano, nustatančio jo vietą.

2016 m. lapkričio 23 d. Sprendimas Bayer CropScience ir Stichting De Bijenstichting (C-442/14, EU:C:2016:890)

Šioje byloje (taip pat žr. šios suvestinės II skyrių „Sąvoka „informacija apie aplinką“) *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Nyderlandai) Teisingumo Teismui taip pat pateikė klausimą, kaip, atsižvelgiant į Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje <...> įtvirtintos sąvokos „informacija apie emisiją į aplinką“ aiškinimą, turi būti taikoma tos direktyvos 4 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos d punkte nurodyta išimtis, susijusi su komercine ar pramonine informacija.

Anot Teisingumo Teismo, Direktyva 2003/4/EB siekiama užtikrinti principinę teisę susipažinti su valdžios institucijų turima arba joms skirta informacija apie aplinką ir, kaip matyti iš šios direktyvos 9 konstatuojamosios dalies ir 1 straipsnio, pasiekti, kad minėta informacija būtų kuo plačiau sistemiškai prieinama ir platinama visuomenei. Tai reiškia, kad, kaip aiškiai numatyta Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais 4 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje ir Direktyvos 2003/4/EB 16 konstatuojamojoje dalyje bei 4 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, informacijos atskleidimas turi būti bendroji taisyklė, o šiose nuostatose numatyti prašymo nepatenkinimo pagrindai turi būti aiškinami siaurai.

Numačius, kad komercinės ar pramoninės informacijos konfidencialumas negali būti priešpriešinamas informacijos apie emisiją į aplinką atskleidimui, Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje leidžiama konkrečiai įgyvendinti šią taisyklę ir principą, pagal kurį siekiama sudaryti kuo platesnes galimybes susipažinti su valdžios institucijų turima arba joms skirta informacija apie aplinką. Taigi sąvokų „emisija į aplinką“ ir „informacija apie emisiją į aplinką“, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, nereikia aiškinti siaurai.

Siekiant išaiškinti sąvoką „emisija į aplinką“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, jos nereikia atskirti nuo sąvokų „išleidimai“ ir „išmetimai“ į aplinką.

Viena vertus, Orhuso konvencijoje dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais šios sąvokos neatskiriamos; jos 4 straipsnio 4 dalies pirmos pastraipos d punkte tik numatyta, kad komercinių ir pramoninių paslapčių apsaugos negalima priešpriešinti su aplinkos apsauga tiesiogiai susijusios informacijos apie teršalų išmetimą į aplinką atskleidimui. Kita vertus, toks emisijos, išleidimų ir kitų išmetimų atskyrimas netenka prasmės atsižvelgiant į Direktyva 2003/4/EB siekiamą tikslą atskleisti informaciją apie aplinką, ir jis būtų dirbtinis. Tiek dujų ar medžiagų emisija į atmosferą, tiek kiti išmetimai arba išleidimai, kaip antai medžiagų, preparatų, organizmų, mikroorganizmų, virpesių, karščio ar triukšmo išleidimas į aplinką, ypač į orą, vandenį ir dirvą, gali paveikti šiuos įvairius aplinkos elementus. Be to, didelė sąvokų „emisija“, „išleidimai“ ir „išmetimai“ turinio dalis sutampa, kaip rodo šios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto b papunktyje vartojama formuluotė „kiti išmetimai“, vadinasi, emisija ir išleidimai taip pat sudaro išmetimus į aplinką.

Direktyvos 2003/4/EB 4 straipsnio 2 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad nagrinėjant prašymą leisti susipažinti su informacija apie emisiją į aplinką, kurios atskleidimas neigiamai paveiktų vieną iš šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a, d ir f–h punktuose numatytų interesų, turi būti atskleidžiami tik reikšmingi duomenys apie emisiją į aplinką, kuriuos galima gauti iš informacijos šaltinio, jei šiuos duomenis įmanoma atskirti nuo kitos minėtame šaltinyje esančios informacijos, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

V. Mokesčio už galimybę susipažinti su informacija apie aplinką dydis

*2015 m. spalio 6 d. Sprendimas East Sussex County Council (C-71/14, EU:C:2015:656)*¹⁶

Rengdamasi atlikti nekilnojamojo turto sandorį PSG Eastbourne, nekilnojamojo turto paieškos įmonė, pateikė East Sussex County Council (Rytų Sasekso grafystės taryba, toliau – County Council) prašymą suteikti informacijos apie aplinką. County Council pateikė prašomus atsakymus, remdamasi duomenų baze, kuri naudojama ir kitoms užduotims atlikti, ir taikydama standartinių mokesčių tarifų lentelę nustatė įvairius mokesčius.

Gavęs PSG Eastbourne skundą dėl tokių mokesčių nustatymo Information Commissioner priėmė sprendimą, juo pripažino, kad šie mokesčiai nesuderinami su 2004 m. Environmental Information Regulations (EIR 2004), kuriomis į Jungtinės Karalystės teisę perkelta Direktyva 2003/4/EB, 8 straipsnio 3 dalimi, nes į juos įeina ne tik pašto, kopijavimo ir kitos su prašomos informacijos pateikimu susijusios išlaidos, bet ir kitos sąnaudos. Tada County Council apskundė šį sprendimą, teigdama, kad jos tarifų lentelėje nurodyti mokesčiai yra teisėti ir neviršija priimtino dydžio.

First tier Tribunal (Jungtinė Karalystė) pateikė Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl Direktyvos 2003/4/EB 5 straipsnio 2 dalies ir sąvokos „priimtinas dydis“ išaiškinimo, taip pat dėl to, ar dalis išlaidų, susijusių su County Council duomenų bazės tvarkymu, ir bendros išlaidos už jos darbuotojų darbo laiką, praleistą tvarkant šią duomenų bazę, gali būti įtrauktos apskaičiuojant reikalaujamus mokesčius.

Anot Teisingumo Teismo, Direktyvos 2003/4/EB 5 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad mokeskis už konkrečios rūšies informacijos apie aplinką pateikimą negali apimti jokios dalies sąnaudų, skirtų duomenų bazei, kurią tuo tikslu naudoja valdžios institucija, tvarkyti, bet gali apimti bendras išlaidas už šios institucijos darbuotojų darbo laiką, praleistą atsakant į individualius prašymus suteikti informacijos, į kurias tinkamai atsižvelgta nustatant šį mokesčių, jeigu bendras minėto mokesčio dydis neviršija priimtino dydžio.

Iš Direktyvos 2003/4/EB 5 straipsnio 1 dalies, siejamos su šios direktyvos 3 straipsnio 5 dalies c punktu, iš principo matyti, kad būtent tik išlaidos, kurių nėra patiriama kuriant ir atnaujinant registrus, sąrašus ir priemones, skirtas informacijai nagrinėti, priskiriamos prie informacijos apie aplinką pateikimo ir dėl jų nacionalinės institucijos turi teisę reikalauti mokesčio, remdamosi Direktyvos 2003/4/EB 5 straipsnio 2 dalimi. Tokios išlaidos apima ne tik pašto ir kopijavimo išlaidas, bet ir išlaidas, susijusias su laiku, kurį atitinkamos valdžios institucijos darbuotojai praleidžia atsakydami į individualų prašymą suteikti informacijos; į tą laiką, be kita ko, įeina laikas, skirtas atitinkamos informacijos paieškai ir jos pateikimui prašoma forma. Be to, atsižvelgiant į Direktyvos 2003/4/EB 18 konstatuojamojoje dalyje vartojamą

¹⁶ Šis sprendimas pateikiamas 2015 m. metinėje ataskaitoje, p. 65.

faktinių sąnaudų sąvoką, reikia konstatuoti, jog bendros išlaidos, į jas tinkamai atsižvelgus, iš principo gali būti įtrauktos apskaičiuojant minėtos direktyvos 5 straipsnio 2 dalyje numatytą mokestį. Iš tiesų bendrų išlaidų įtraukimas apskaičiuojant šį mokestį atitinka įprastus apskaitos principus. Tačiau šios išlaidos gali būti įtrauktos apskaičiuojant minėtą mokestį, tik jeigu jos priskirtinos prie sąnaudų elemento, susijusio su informacijos apie aplinką pateikimu.

Kalbant apie Direktyvos 2003/4/EB 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą antrą sąlygą, pagal kurią šioje nuostatoje numatyto mokesčio bendras dydis neturi viršyti priimtino dydžio, pažymėtina, kad turi būti atmestas bet koks su priimtinių išlaidų sąvoka susijęs aiškinimas, dėl kurio asmenys atsisakytų galimybės gauti informaciją arba galėtų būti apribota jų teisė su ja susipažinti. Siekiant įvertinti, ar pagal Direktyvos 2003/4/EB 5 straipsnio 2 dalį reikalaujamas mokestis turi atgrasomąjį poveikį, reikia atsižvelgti ir į informacijos prašančio asmens ekonominę padėtį, ir į bendrąjį aplinkos apsaugos interesą. Todėl šis vertinimas negali būti atliktas tik atsižvelgiant į suinteresuotojo asmens ekonominę padėtį, jis taip pat turi būti pagrįstas objektyvia šio mokesčio dydžio analize. Taigi minėtas mokestis neturi viršyti suinteresuotojo asmens finansinių galimybių ir bet kuriuo atveju neturi būti objektyviai nepriimtinas.

Be to, vien dėl to, jog mokestis nėra atgrasantis, palyginti su atitinkamų asmenų ekonomine padėtimi, valdžios institucija nėra atleidžiama nuo pareigos taip pat užtikrinti, kad minėti mokesčiai nebūtų nepriimtini visuomenei, atsižvelgiant į bendrąjį aplinkos apsaugos interesą.

VI. Teisė susipažinti su Europos Sąjungos institucijų turima informacija apie aplinką

2013 m. lapkričio 14 d. Sprendimas LPN ir Suomija / Komisija (C-514/11 P ir C-605/11 P, EU:C:2013:738)

Liga para a Protecção da Natureza (toliau – LPN) yra nevyriausybinė organizacija, kurios tikslas – aplinkos apsauga. 2003 m. ji pateikė Europos Komisijai skundą, jame tvirtino, kad Saboro upės (Portugalija) užtvankos statybų projektas pažeidžia 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvą 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos¹⁷. 2007 m. LPN paprašė Komisijos sudaryti galimybę susipažinti su informacija, susijusia su jos skundo nagrinėjimu, ir su tam tikrais dokumentais. Komisija atmetė šiuos prašymus, motyvuodama tuo, kad prašomi dokumentai susiję su vykdoma procedūra, remdamasi tiek Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje numatyta išimtimi, susijusia su inspekcijų, tyrimų ir audito apsauga, tiek išimtimi, numatyta Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 6 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią turi būti laikoma, kad „svarbesnis visuomenės interesas“ atskleisti informaciją yra tuomet, kai informacija, kurios prašoma, yra susijusi su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką, išskyrus tyrimus dėl galimo įsipareigojimų pagal Bendrijos teisę neįvykdymo.

Bendrajam Teismui atmetus LPN ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo¹⁸, LPN ir Suomijos Respublika dėl šio Bendrojo Teismo sprendimo pateikė apeliacinį skundą Teisingumo Teismui.

Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, be kita ko, turėjo priimti sprendimą dėl to, ar reikia pripažinti bendrąją prezumpciją, kad tos bylos aplinkybėmis atskleidus dokumentus, susijusius su procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo, būtų pakenkta tyrimų tikslų apsaugai. Kadangi tokia Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 6 straipsnio 1 dalies dviejų sakinių formuluotė ir struktūra įrodo, kad

¹⁷ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102).

¹⁸ 2011 m. rugsėjo 9 d. Bendrojo Teismo sprendimas LPN / Komisija (T-29/08, ECLI:EU:T:2011:448).

teisės aktų leidėjas norėjo, jog procedūros dėl įsipareigojimų nevykdymo nepatektų į visos šios nuostatos taikymo sritį, Teisingumo Teismas priėjo prie išvados, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai manė, jog Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 6 straipsnio 1 dalis neturi įtakos nagrinėjimui, kurį Komisija turi atlikti pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001, jei prašyme sudaryti galimybę susipažinti kalbama apie dokumentus, susijusius su ikiteisminiu procedūros dėl įsipareigojimų nevykdymo etapu.

2016 m. lapkričio 23 d. Sprendimas Komisija / Stichting Greenpeace Nederland ir PAN Europe (C-673/13 P, EU:C:2016:889)

Stichting Greenpeace Nederland ir Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) pagal reglamentus (EB) Nr. 1049/2001 ir 1367/2006 paprašė Komisijos leisti susipažinti su įvairiais dokumentais, susijusiais su pirmuoju leidimu pateikti rinkai glifosatą, kaip veikliąją medžiagą, kuris išduodamas pagal 1991 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvą 91/414/EEB dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką. 2011 m. Komisijos generalinis sekretorius leido susipažinti su Vokietijos Federacinės Respublikos parengtu ataskaitos projektu, išskyrus jo 4 tomą, kurio turinį Vokietijos valdžios institucijos atsisakė atskleisti. Komisijos generalinis sekretorius, be kita ko, manė, kad nėra viršesnio viešojo intereso, kaip jis suprantamas pagal Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 6 straipsnio 1 dalį, atskleisti šį dokumentą, taip pat, kad, anot jo, remiantis procedūra, pagal kurią glifosatas buvo įtrauktas į Direktyvos 91/414/EEB I priedą, darytina išvada, jog buvo atsižvelgta į Reglamente (EB) Nr. 1367/2006 nustatytus reikalavimus dėl informacijos apie šios medžiagos poveikį aplinkai paviešinimo, todėl šios medžiagos gamintojų interesų apsauga turėtų būti svarbesnė.

Bendrajam Teismui patenkinus Greenpeace Nederland ir PAN Europe ieškinį dėl to sprendimo panaikinimo, motyvuojant, be kita ko, tuo, kad prašoma atskleisti informacija susijusi su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 1367/2006¹⁹ 6 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, dėl šio Bendrojo Teismo sprendimo Europos Komisija pateikė apeliacinį skundą Teisingumo Teismui.

Savo sprendime, kuriuo buvo panaikintas skundžiamas sprendimas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad sąvoka „informacija, susijusi su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką“, kaip ji suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 6 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, negali būti aiškinama siaurai. Reglamentu (EB) Nr. 1049/2001, kaip nurodyta jo 4 konstatuojamojoje dalyje ir 1 straipsnyje, siekiama užtikrinti visuomenei kuo platesnę galimybę susipažinti su institucijų dokumentais. Be to, Reglamentu (EB) Nr. 1367/2006, kaip nurodyta jo 1 straipsnyje, siekiama, kad Sąjungos institucijų ir organų turima informacija apie aplinką būtų kuo plačiau sistemiškai prieinama ir platinama.

Kuo platesnės galimybės susipažinti su institucijų dokumentais principo išimtis, visų pirma numatytos Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnyje, turi būti aiškinamos ir taikomos siaurai tik tiek, kiek jomis nukrypstama nuo šio principo. Be to, būtinybę taikyti tokį siaurą aiškinimą patvirtina ir Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 15 konstatuojamoji dalis. Tačiau laikantis prezumpcijos, kad informacijos, susijusios su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką, išskyrus informaciją, susijusią su tyrimais, atskleidimas laikomas viršesniu viešuoju interesu, palyginti su interesu užtikrinti konkretaus fizinio ar juridinio asmens komercinių interesų apsaugą, todėl minėtų komercinių interesų apsauga negali būti priešpriešinama šios informacijos atskleidimui, yra aišku, kad Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 6 straipsnio 1 dalies pirmas sakinytis nukrypsta nuo Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalyje numatytos interesų santykio taisyklės. Vis dėlto minėto 6 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje leidžiama konkrečiai įgyvendinti kuo platesnės galimybės susipažinti su Sąjungos institucijų ir organų turima informacija principą, todėl siauro šios nuostatos aiškinimo negalima pateisinti.

19 2013 m. spalio 8 d. Bendrojo Teismo sprendimas Stichting Greenpeace Nederland ir PAN Europe / Komisija (T-545/11, ECLI:EU:T:2013:523, 75 punktas).

Vis dėlto panaikindamas skundžiamą sprendimą Teisingumo Teismas pažymėjo, kad ši sąvoka negali apimti visos informacijos, turinčios kokį nors ryšį, net ir tiesioginį, su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką. Jeigu minėta sąvoka būtų aiškinama kaip apimanti tokią informaciją, ji aprėptų didžiąją dalį sąvokos „informacija apie aplinką“, kaip ji suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 2 straipsnio 1 dalies d punktą, turinio. Taip aiškinant būtų panaikintas Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies pirmoje įtraukoje numatytos institucijų galimybės neatskleisti informacijos, motyvuojant tuo, kad ją atskleidus nukentėtų konkretaus fizinio arba juridinio asmens komercinių interesų apsauga, veiksmingumas ir kiltų grėsmė pusiausvyrai, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo užtikrinti tarp skaidrumo tikslo ir šių interesų apsaugos. Be to, taip būtų neproporcingai pakenkta SESV 339 straipsnyje garantuotai tarnybinės paslapties apsaugai.

2017 m. liepos 13 d. Sprendimas Saint-Gobain Glass Deutschland / Komisija (C-60/15 P, EU:C:2017:540)

Pasaulinėje stiklo rinkoje veikianti bendrovė Saint-Gobain, eksploatuojanti įrenginius, patenkančius į Direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje, taikymo sritį, remdamasi Reglamentu (EB) Nr. 1049/2001 ir Reglamentu (EB) Nr. 1367/2006, paprašė Komisijos leisti susipažinti su dokumentu, kurį Vokietijos Federacinė Respublika perdavė Komisijai vykstant procedūrai, numatyta 2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimo 2011/278/ES²⁰ 15 straipsnio 1 dalyje. Šiame dokumente buvo informacijos apie Saint-Gobain įrenginius Vokietijos teritorijoje.

Kadangi prašomą informaciją iš pradžių pateikė Vokietijos Federacinė Respublika, Komisija, remdamasi Reglamentu (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 5 dalimi, pasitarė su šia valstybe nare; ši iš pradžių nesutiko, kad informacija būtų atskleista. Vokietijos valdžios institucijoms priėmus sprendimą paviesti tam tikrą informaciją, Komisija leido susipažinti su dalimi prašomos informacijos, remdamasi Reglamentu (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą. Ji, be kita ko, konstatavo, kad visos prašomos informacijos atskleidimas būtų labai pakenkęs jos sprendimų priėmimo procesui ir Komisijos bei valstybių narių dialogui. Be to, ji padarė išvadą, kad Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 6 straipsnyje nėra jokios nuostatos, kuri leistų netaikyti išimties, numatytos Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje, ir konstatavo, kad nėra jokio viršesnio viešojo intereso, kaip tai suprantama pagal tą straipsnį, pateisinančio visos prašomos informacijos atskleidimą, nes ieškovės nurodomas interesas, anot Komisijos, yra visiškai privataus pobūdžio.

Bendrajam Teismui atmetus Saint-Gobain ieškinį dėl minėto sprendimo panaikinimo, ši bendrovė pateikė Teisingumo Teismui apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo²¹.

Savo sprendimu Teisingumo Teismas panaikino Bendrojo Teismo sprendimą ir ginčijamą Komisijos sprendimą, konstatavęs, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos neaiškino siaurai. Šiuo aspektu Teisingumo Teismas konkrečiai nusprendė, kad toje nuostatotoje vartojama sąvoka „sprendimų priėmimo procesas“ turi būti aiškinama kaip susijusi su sprendimo priėmimu, tačiau apimanti ne visą administracinę procedūrą, kuriai pasibaigus jis buvo priimtas. Be to, pareiga aiškinti siaurai reiškia, kad paprasčiausios nuorodos į neigiamų pasekmių riziką ir tai, kad suinteresuotieji asmenys gali daryti įtaką procedūrai, nepakanka siekiant įrodyti, jog vidaus dokumentų atskleidimas labai pakenktų vykstančiam sprendimų priėmimo procesui.

20 2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimas 2011/278/ES, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės (OL L 130, 2011 5 17, p. 1).

21 2014 m. gruodžio 11 d. Bendrojo Teismo sprendimas Saint-Gobain Glass Deutschland / Komisija (T-476/12, EU:T:2014:1059).

Šioje byloje, kiek tai susiję su prašymu leisti susipažinti su informacija apie aplinką, kuriai taikomas Reglamentas (EB) Nr. 1367/2006, kurio 6 straipsnyje pridėtos taisyklės yra specialios, palyginti su Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 nuostatomis, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad šis siauras Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos aiškinimas taip pat taikomas atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 1367/2006 tikslą Sąjungos institucijoms ir organams taikyti Orhuso konvencijos nuostatas.

* * *

Visi šioje suvestinėje minimi sprendimai yra nurodyti jurisprudencijos katalogo 4.23 skyriuje.